



Datum
2018-10-11
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
ASN-2018-15168

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Informationsutbyte vid samverkan mot terrorism (SOU 2018:65), STK-2018-924

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslår besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Malmö stad har mottagit betänkandet *Informationsutbyte vid samverkan mot terrorism (SOU 2018:65)* från Justitiedepartementet. Arbetsmarknads- och socialnämnden har av kommunstyrelsen ombetts att avge yttrande kring betänkandet.

Arbetsmarknads- och socialnämnden har valt att främst kommentera utredningens förslag och de avsnitt i utredningen som i större utsträckning berör socialtjänsten. Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att inskränkningar i sekretesslagstiftningen ska ske med stor försiktighet. Nämnden bedömer att det finns en risk att även små och väl avgränsade lagändringar kan komma att skada tilliten till socialtjänsten. Eftersom föreliggande förslag om lagändringar är tydligt avgränsat till utökad möjlighet för socialtjänsten att lämna ut sekretessbelagda uppgifter avseende *misstanke om brottsliga handlingar med koppling till extremism och terrorism* anser nämnden ändå att det finns ett visst stöd för de aktuella förslagen.

Yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att det är viktigt att samverkan mellan myndigheter och aktörer sker i enlighet med den nationella strategin mot terrorism för att förhindra, försvåra och förebygga högerextremism, vänsterextremism och islamistisk extremism. Principen om att alla myndigheter är skyldiga att samverka och bistå varandra följer bland annat av 8 § förvaltningslagen. Samverkan sker idag, på såväl nationell som regional och kommunal nivå. Nämnden känner igen beskrivningen av att samverkan kan försvåras av sekretessgränser. Trots detta anser arbetsmarknads- och socialnämnden att inskränkningar i sekretesslagstiftningen ska ske med stor försiktighet. Nämnden bedömer att det finns en risk att även små och väl avgränsade lagändringar kan komma att skada tilliten till socialtjänsten. Att det råder sekretess inom socialtjänsten är en vedertagen uppfattning och sannolikt en förutsättning för att människor ska kunna känna sig trygga med att vända sig till socialtjänsten. Detta utgör i sig grunden till att socialtjänsten ska kunna vara framgångsrik i sitt främjande arbete och att individer ska känna sig trygga med att delta i socialtjänstens insatser. Eftersom föreliggande förslag om lagändringar är tydligt avgränsat

till utökad möjlighet för socialtjänsten att lämna ut sekretessbelagda uppgifter avseende *misstanke om brottsliga handlingar med koppling till extremism och terrorism* anser nämnden ändå att det finns ett visst stöd för de aktuella förslagen.

Arbetsmarknads- och socialnämnden vill särskilt framhålla att socialtjänsten endast utgör en av flera aktörer inom kommunal organisation. För att förhindra att människor dras till våldsbejakande extremistiska miljöer och begår terroristbrott krävs ett brett och samlat förebyggande arbete på flera olika nivåer. I detta arbete är alla myndigheter, kommunala förvaltningar och civil samhället viktiga aktörer, som behöver ta ett ansvar för att människor ska ha möjlighet att etablera sig i samhällets olika delar.

Arbetsmarknads- och socialnämnden har valt att fokusera på de delar av utredningen som bedöms ha störst relevans för nämndens verksamhet och i synnerhet på de förslag som presenteras i utredningen. Nedan följer nämndens överväganden kring de avsnitt i utredningen som bedöms vara särskilt angelägna.

Utlämnande av sekretessbelagd information från Polismyndigheten

Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att socialtjänstens verksamhet spelar en viktig roll i att genom förebyggande och främjande insatser bekämpa brottslighetens orsaker på ett effektivt sätt. Nämnden har idag stor behållning av att få ta del av Polismyndighetens och Säkerhetspolisens generella och lokala lägesbilder och ser att denna information är viktig oavsett om det handlar om terrorbrottslighet, övrig brottslighet eller andra uttryck för social oro. Utöver den informationsdelning som sker inom ramen för det generella brottsförebyggande arbetet på lokal nivå delas information också i olika lokala forum för samverkan. Nämndens bedömning är att detta är värdefullt för inblandade aktörer och bidrar till effektivitet i respektive myndighet.

I utredningen beskrivs hur den tidigare nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism framhållit att kommunernas socialtjänst har stora förutsättningar att verka mot våldsbejakande extremism och terrorism. Utredningen instämmer också i att socialtjänsten är den lokala aktör som utifrån sitt uppdrag har bäst förutsättningar att agera för att enskilda ska få det stöd och den hjälp de behöver. Socialtjänsten kan agera och erbjuda insatser utifrån tidiga tecken på radikaliserings eller annat negativt normbrytande beteende. Socialtjänsten kan också erbjuda stöd och hjälp till enskilda som har lämnat eller vill lämna en våldsbejakande miljö eller terroristgruppering. Arbetsmarknads- och socialnämnden ser dock en risk för övertro på socialtjänstens förmåga att med sina insatser, som avseende vuxna nästan uteslutande bygger på frivillighet, kunna verka mot våldsbejakande extremism och terrorism. Avseende de individer med en problematik som fordrar psykiatrisk vård och behandling är det hälso- och sjukvården som ansvarar för detta. Denna aktör nämns i utredningen i låg utsträckning.

Förslag: Det förs i 35 kap. OSL in en sekretessbrytande bestämmelse som anger att sekretessen enligt 35 kap. 1 § OSL inte hindrar att Polismyndigheten i syfte att förebygga terrorism lämnar uppgift om en enskild till kommunal myndighet inom

socialtjänsten som kan antas behöva uppgiften i sin verksamhet, om det med hänsyn till omständigheterna inte är olämpligt att uppgiften lämnas ut.

Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att det i olika forum för samverkan är särskilt viktigt att känna till och skilja på de olika samverkansparternas roller och uppdrag. I utredningen ges ett bra exempel på detta. Socialtjänstens huvudsakliga uppdrag är att stödja individen utifrån dennes behov och arbeta för individens bästa. Polismyndigheten och Säkerhetspolisens uppdrag är av en mer repressiv karaktär, och går ut på att skydda samhället i stort. Utifrån dessa olika uppdrag behöver aktörerna tillgång till olika typer av uppgifter. Arbetsmarknads- och socialnämnden förhåller sig tveksam till om ett utlämnande från Polismyndigheten av uppgifter om enskilda vuxna personer skulle innebära fördelar för socialtjänsten. Detta mot bakgrund av att de insatser som kan erbjudas bygger på frivillighet i deltagandet. Arbetsmarknads- och socialnämnden ser inga skäl till att få ta del av information eller uppgifter om enskilda som förvaltningen inte har förutsättningar att agera utifrån.

Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att myndigheternas lagstadgade informationsskyldighet och uppgiftsskyldighet utgör ett viktigt och gott skydd, förutsatt att alla representanter för myndigheter fullföljer denna skyldighet. I de fall någon myndighet eller organisation får kännedom om barn och unga, eller andra särskilt utsatta anhöriga, i den närmsta kretsen av en enskild som är involverad i våldsbejakande extremism ska orosanmälan göras och uppgifter delas för att socialtjänsten ska kunna ge skydd och stöd. Det kan också behövas andra typer av åtgärder för att motverka att barn och unga påverkas och själv radikaliserar. Nämndens bedömning är att det finns en risk för att denna typ av information inte alltid delas med socialtjänsten idag.

Utlämnande av sekretessbelagd information från socialtjänsten

I utredningen presenteras att Polismyndigheten och SÄPO gör en bedömning om att dagens sekretesslagstiftning försvårar den myndighetsutövning som är nödvändig för att terroristbrottslighet ska kunna bekämpas, samtidigt som socialtjänsternas bedömning är att en sträng sekretesslagstiftning är en nödvändighet för att deras arbete ska kunna genomföras. Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att avsnittet på ett tillfredsställande sätt tar hänsyn till socialtjänstens perspektiv. Socialtjänstens arbete utgår bland annat från Socialtjänstlagens 1 kap 1 § tredje stycket; ”Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet”. Nämndens bedömning är att bilden av att det inom socialtjänsten råder sekretess och tystnadsplikt är väl etablerad i samhället, och att bevarande av denna uppfattning är en förutsättning för att socialtjänstens arbete ska kunna vara framgångsrikt.

Förslag: En ny sekretessbrytande bestämmelse förs in i 10 kap. OSL som ger myndigheterna inom socialtjänsten möjlighet att lämna sekretessbelagda uppgifter som angår misstankar om fler begångna brott med anknytning till terrorism till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.

Utredningen framhåller att intresset av att få tillgång till uppgifter om misstänkta begångna brott enligt rekryteringslagen och finansieringslagen samt om misstänkt begången förberedelse eller stämpling till terroristbrott får bedömas vara större än intresset av att skydda en person som misstänks ha begått aktuell brottslighet. Utredningen bedömer vidare att intresset av att polisen kan ingripa mot den aktuella brottsligheten uppväger den risk för förtroendeskada som ett utlämnande kan medföra för socialtjänstens verksamhet. Nämnden delar utredningens uppfattning om att denna lagändring skulle innebära ett godtagbart intrång i den personliga integriteten, men vill särskilt anföra att det är av stor vikt att detta intrång inte görs större än nödvändigt.

Arbetsmarknads- och socialnämnden, liksom majoriteten av övriga socialnämnder i landet, i kontakt med enskilda som misstänks ha kopplingar till våldsbejakande extremism och terrorism, vill framhålla att det kan vara svårt för medarbetare i socialtjänsten att avgöra vad som kan räknas som misstanke om brott med anknytning till terrorism. Tecknen på att en individ radikaliseras eller har radikaliserats, kan vara många och olika eller inga alls. Som beskrivs i utredningen behöver inte extremistiska åsikter innebära att en individ är beredd att begå terrorbrott. Nämnden är tveksam till om det är möjligt för medarbetare i socialtjänsten att göra denna bedömning utan stöd av andra myndigheters kompetens.

Förslag: 10 kap. 18 a § OSL utvidgas så att en uppgift om en enskild som inte fyllt 21 år kan lämnas ut från en myndighet inom socialtjänsten till Säkerhetspolisen i brottsförebyggande syfte.

Utredningen förordar ett återinförande av möjligheten för socialtjänsten att lämna ut uppgift om en enskild som inte har fyllt 21 år även till Säkerhetspolisen. Denna möjlighet gick förlorad i samband med polisen omorganisation år 2015, varefter det endast varit möjligt för socialtjänsten att lämna ut uppgift om en enskild som inte har fyllt 21 år till Polismyndigheten. Mot bakgrund av att Säkerhetspolisens huvudsakliga fokus i det brottsbekämpande uppdraget är att förebygga och förhindra brott föreslås därför ett återinförande av denna möjlighet. Möjligheten finns redan enligt Socialtjänstlagen, men behöver klargöras även i Offentlighet- och sekretesslagen.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ser inga egentliga hinder för ett genomförande av förslaget om att 10 kap 18 a § utvidgas så att en uppgift om en som inte fyllt 21 år kan lämnas ut från en myndighet inom socialtjänsten även till Säkerhetspolisen i brottsförebyggande syfte.

Ordförande

.....
Sedat Arif
.....

Förvaltningsdirektör

.....
Britt-Marie Pettersson
.....

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]